

MEGOLDÁSOK

8. osztály

1. Számozással állítsd időrendbe az eseményeket! (6 pont)

1	őszirózsás forradalom	2	Trianon	5	Teleki öngyilkossága
6	német megszállás	3	Gömbös halála	4	első bécsi döntés

2. Írd a fogalmak elé a meghatározásuk sorszámát! Vigyázz, egy sorszám kimarad! (8+2 pont)

9	munkaszolgálat	2	hintapolitika	1	kormányzó	8	trónfosztás
7	revízió	4	zártszám	3	nyilasok	5	koalíció

1, A [...] az ország egy részének vagy egészének politikai-katonai igazgatásával megbízott, az uralkodót képviselő helytartó vagy ideiglenes államfő.

2, Két ellenséges nagy hatalmú csoport, illetve nagyhatalom között a függetlenség fenntartása érdekében folytatott ingadozó, lavírozó politika. Kállay Miklós magyar miniszterelnök tevékenysége, amikor a németek mellett a szövetségesekkel is jó viszonyt kívánt kialakítani, illetve fegyverszünetet akart kötni..

3, A mozgalom a kispolgári tömegekre hatott, de minden réteget érintett. Mindenkit a nemzetközösségnek akart alárendelni, elvetette az egyén jogait. Fontos szerepet játszott benne a kereszténység által biztosított erkölcsi alap, de az egyház politikai szerepének növelését megtagadta.

4, Az 1920. évi XXV. törvénycikk közkeletű elnevezése. A törvény alapján a „magyarországi nemzeti-ségek és népfajok” tagjai csak a formálisan kimutatható számarányuknak megfelelő mértékben vehettek részt a felsőoktatásban. A jelenkori történetírás az úgynevezett zsidótörvények előzményének tekinti, mert bár a zsidó kifejezés nem szerepel benne a törvény egyértelműen a zsidóság ellen irányult.

5, A [...] latin eredetű szó, szövetséget, (politikai) egyesülést jelent.

6., A 95 pontból álló [...] mindenkinek ígért valamit, ezért az ország népe a kormányprogramot csakhamar „álmoskönyvként” kezdte emlegetni, ugyanakkor a kormányfőnek megvolt az az apparátusa, mellyel az országot felrázhatta a gazdasági világválság okozta apátiából.

7, Ellenőrzés, felülvizsgálat.

8, A monarchia uralkodójának vagy uralkodó családjának (dinasztia) eltávolítása.

9, A második világháború idején Magyarországon kialakult és fennállt különleges katonai intézményrendszer volt. Néhány éve alatt többször változott és a nyilas uralom idején, a teljes összeomlással együtt szűnt meg. Különlegessége abból állt, hogy bár a honvédség kötelékében és katonai alakulatokba szervezve, de fegyver nélkül, kizárólag munkavégzéssel teljesített háborús szolgálat volt.

Kimaradó sorszám: **6** Ehhez kapcsolódó fogalom: **NEMZETI MUNKATERV**

3. Melyik korszakbeli történelmi személyre ismersz rá? (5 pont)

- a, Kétszer is volt kormányfő a korszakban: **TELEKI PÁL**
- b, Magyarország nemzetvezetője 1945-ben: **SZÁLASI FERENC**
- c, Nobel-díjat kapott hazai kutatásaiért: **SZENT-GYÖRGYI ALBERT**
- d, Államfő 1937-ben: **HORTHY MIKLÓS**
- e, 10 évig volt kormányfő: **BETHLEN ISTVÁN**

4. Figyelmesen olvasd el a forrást, majd válaszolj a kérdésekre!

„Klebelsbergnek a harcot először az egyetemek pusztáért kellett folytatnia a parlamentben, hisz a kivérett ország katasztrofális helyzetben volt, amellyel az ókonzervatív erők a pazarló miniszter pocskololásának tartották a vidéki egyetemek építését. 1926. május 11.-én a kultusztárca költségvetésének bejelentésekor ekképpen érvelt: "Nekem kis auditoriumokra van szükségem az orvosképzésnél, hogy az orvostanár minden egyes leendő orvossal foglalkozhassék, ahol annak a leendő orvosnak módjában van a legfontosabb és legsürgetőbb műtétet elvégeznie, hogy a szükséges manuális ügyességgel mehessen ki az életbe. Itt nem tréfáról, nem teóriáról, nem garasról van szó, hanem emberéletéről. Magyar emberek életét rosszul képzett orvosok kezébe ki nem szolgáltathatjuk... Vagy talán azt akarják egyesek, hogy halljanak meg szülőanyák és pusztuljanak el az újonnan született magzatok azért, mert az orvosok és bábák nincsenek kiképezve?" Pécssett díszdoktori avatásakor 1925-ben így szól: "Én minden kulturális intézményhez a végsőig ragaszkodom. Ragaszkodom az utolsó óvodához egy kicsi dunántúli faluban is... A magyar kultúráért folytatott harcban egyetemet veszíteni nem akarok.

Klebelsberg amerikai gyorsasággal épít fel három egyetemet, 21 klinikát: a Pozsonyból menekült pécsit (ahogy ő szerette nevezni: "a magyar Heidelberg"), a Kolozsvárról menekült szegedit ("a magyar Göttinga") és debrecenit, továbbá három főiskolát: a Testnevelési Főiskolát Budapesten, a Szegedi Tanárképzőt és Sopronban az Erdészeti Főiskolát. A Tihanyi Biológiai Intézet élettani és biológiai kutatások, posztgraduális képzés és Balaton - kutatás végzésére alapítja meg.

A Dunántúl iránt érzett szeretete Pécs felé sugárzott. Döntő része volt az egyetem pécsi elhelyezésében, mivel a pozsonyi Erzsébet Tudományegyetemet a budapesti Pázmány Péter Egyetembe akarták olvasztani. A "magyar Heidelberg"-nek szánta a tuberkolózis elleni harcot, a filozófia, modern nyelvek, irodalom, Dunántúl művészetének ábrázolását. Az egyetem megnyitó ünnepségén, 1923. október 14-én a következőket mondja: "A főiskolai tanítás súlya a kollégium publikumoktól, a nyilvános, nagy előadásoktól mindinkább áttevődik a gyakorlatokba, a szemináriumokba, a laboratóriumokba. Ezekben pedig a tanárnak, a tanársegédnek a hallgatóval személyesen kell foglalkoznia, ami csak a résztvevők kisebb száma mellett lehetséges. A modern egyetemi tanulás nem áll már az előadás pusztá meghallgatásából, hanem az ifjúnak bele kell tanulnia a tudomány, kutatás módszereibe." A debreceni egyetem építkezése a háború miatt félbeszakadt. "A több méteres gaz között alig találtuk meg az egyes tető alatt lévő egyetemi épületeket"- írja. Nagy energiával indította el a munkát 1922-ben. A magyarságot annyira sújtó gyermekhalandóság miatt a gyermekgyógyászati és szülészeti klinika építését vette előre itt is. Az első két klinikát már 1923. szeptember 23.-án felavatták. Avató beszédében így szól: "Hajlékot emeltünk a kutatásnak és gyógyításnak. A kutatásnak, hogy terjessze a világosságot; a gyógyításnak, hogy helyreállítsa az egészséget... Hol kellene ezt leginkább hangoztatni, mint itt az Alföldön... Nemcsak gyógyítani kell itt, hanem terjeszteni a közegészségügyi kultúrát, s ezt kivinni a külváros házaiba és a tanyákhoz..." A debreceni egyetem feladatának szánta a magyar néprajz, folklór művelését is.

Klebelsberg különös szeretettel foglalkozott a szegedi egyetemmel és Szegeddel. A Kolozsvárról ide menekített egyetem ideiglenes elhelyezése, 1921 óta egyre nagyobb nehézségekkel küszködött. A város komoly anyagi áldozatokat hozott, hogy az egyetem új épületeket kapjon, cserébe a miniszter megígérte, hogy ugyanazt a támogatást fogja élvezni, mint Debrecen. 1926. március 22-24. között Szegeden van a klinikák helyének kijelölésére, kíséretében Korb Flóris, a klinikák építész. "Bízást mondhatom, hogy beltelki elhelyezésben nincs Európának egyetlen olyan szép, egységes és monumentális egyetemi telepe, mint amilyen éppen a szegedi lesz". Az egyetem alapkövének letétele 1926. október 5.-én egyben a gyermekklinika alapkövének letétele is nagy

esemény a város életében. Itt vannak a társegyetemek, az Akadémiai vezetői, Horthy kormányzó, József főherceg, Glattfelder Gyula, a Temesvárról elűzött csanádi megyés püspök. Az alapító kalapácsütéseket Klebelsberg "Magyar tudás, magyar hatalom" mondat kíséretében tette meg. Avató beszédében így szólt: " De ki képviseli a szebb jövő reménységét? A magyar gyermek. A magyar gyermeket tehát nemcsak tanítani kell, hanem egészségét, életét óvni talán még nagyobb nemzeti kötelesség. Nem pusztán véletlen tehát az, hogy a szegedi egyetem hatalmas telepének építését a gyermekklinikával kezdtük, mely nemcsak Szegednek speciális gyermekkórháza lesz, hanem egyúttal a gyermekorvosok képzésének főiskolája."

forrás: <http://klebi.hu/klebi.php?id=3>

a, Melyik ...? (3 pont)

- 1, ... egyetemet menekítették Szegedre: **KOLOZSVÁRI**
- 2, ... egyetemen beszélt 1925-ben: **PÉCSI**
- 3, ... város klinikáját adták át 1923-ban **DEBRECENI**

b, Ki ő? Írd le az illető család- és keresztnévét is! (3 pont)

- 1, Csanádi megyés püspök: **GLATTFERDER GYULA**
- 2, Klebelsberg kormányfője: **BETHLEN ISTVÁN**
- 3, A debreceni klinikák építészete: **KORB FLÓRIS**

c, Igaz (I) vagy hamis (H)? (5 pont)

A debreceni egyetem építkezése a háború ellenére folytatódott. **H**

Az ókonzervatív erők elleneztek az egyetemek építését. **I**

Pécs volt a „magyar Heidelberg”. **I**

A miniszter támogatta a Balaton kutatását. **I**

A szegedi egyetem építését a gyermekklinikával kezdték. **I**

5. A Magyarország közigazgatása című térkép segítségével válaszolj a kérdésekre! (4+1+3 pont)

Mikor került vissza (év)?

Kassa: **1938**

Csíksereda: **1940**

Zombor: **1941**

Huszt: **1939**

Melyik város volt a korszakban Békés vármegye székhelye? **GYULA**

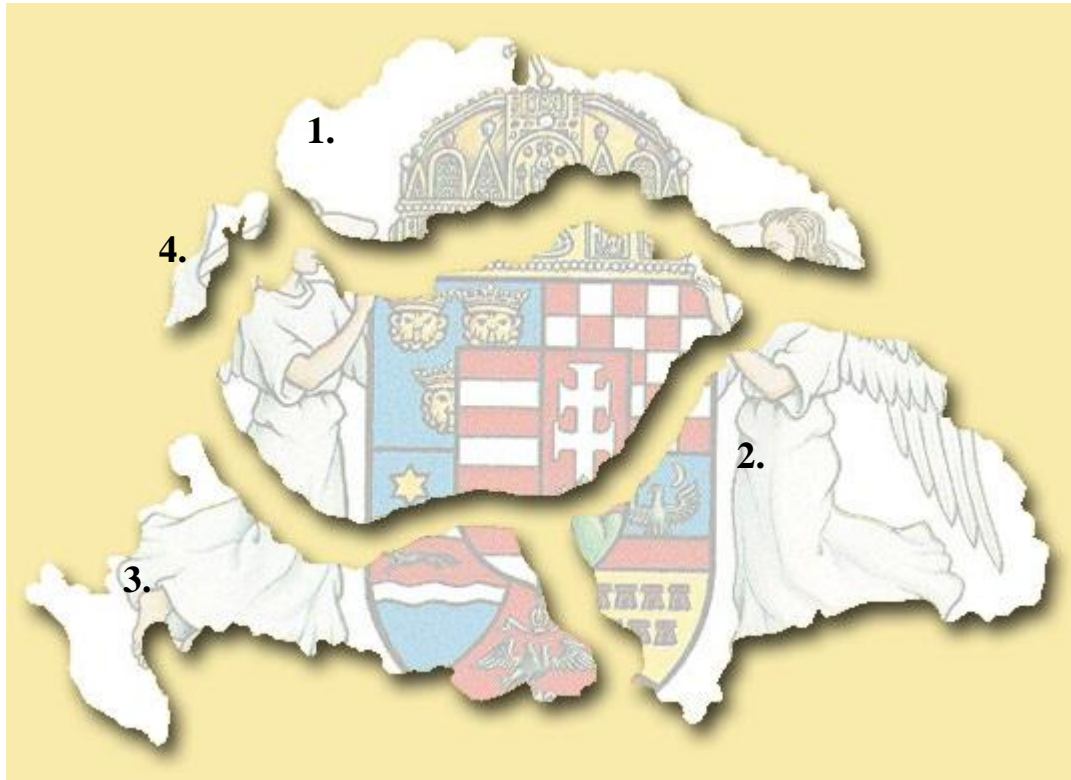
Melyik országhoz tartozott 1941-ben?

Pozsony: **SZLOVÁKIA**

Arad: **ROMÁNIA**

Eperjes: **SZLOVÁKIA**

6. A kép és saját ismereteid segítségével válaszolj a kérdésekre!

Nevezd meg a sorszámokkal jelölt országrészt és azt, hogy melyik korabeli államhoz került 1920-ban! (8 pont)

1, Országrész neve: **FELVIDÉK**

Ehhez az országhoz került: **CSEHSZLOVÁKIA**

4, Országrész neve: **ŐRVIDÉK**

Ehhez az országhoz került: **AUSZTRIA**

3, Országrész neve: **HORVÁTORSZÁG**

Ehhez az országhoz került: **JUGOSZLÁVIA (SZERB-HORVÁT-SZLOVÉN KIRÁLYSÁG)**

2, Országrész neve: **ERDÉLY**

Ehhez az országhoz került: **ROMÁNIA**

**7. A következő feladat a korszak fontos dokumentumaira vonatkozik.
(5+4+5 pont)**

A, „Főméltóságú Úr! Szószegők lettünk – gyávaságból – a mohácsi beszéden alapuló örökbéke szerződéssel szemben. A nemzet érzi, és mi odadoztuk becsületét.
A gazemberek oldalára álltunk – mert a mondva csinált atrocitásokból egy szó sem igaz! Sem a magyarok ellen, de még a németek ellen sem! Hullarablók leszünk! a legpocsékabb nemzet. Nem tartottalak vissza. Bűnös vagyok.”

Kinek a búcsúlevelét olvastad? **TELEKI PÁL**

Milyen tisztséget töltött be halálakor? **MINISZTERELNÖK**

Melyik városban lett öngyilkos? **BUDAPEST**

Melyik évben lett öngyilkos? **1941**

Ki a „Főméltóságú Úr”: **HORTHY MIKLÓS**

B, „Elhatároztam, hogy a magyar nemzet becsületét megőrzöm a volt szövetséggel szemben is, midőn az a kilátásba helyezett megfelelő katonai segítség helyett a magyar nemzetet legnagyobb kincsétől, szabadságától, függetlenségétől akarja végleg megfosztani. Ezért közöltem a [...] itteni képviselőjével, hogy eddigi ellenfeleinkkel előzetes fegyverszünetet kötünk, s velük szemben minden elleségeskedést beszüntetek. Bízva igazságérzetükben, velük egyetértésben kívánom a nemzet jövő életének folytonosságát és békés céljainak megvalósítását biztosítani.”

Ki mondta a fenti gondolatokat? **HORTHY MIKLÓS**

Milyen tisztséget töltött be ekkor? **KORMÁNYZÓ**

Melyik ország a „volt szövetséges”? **NÉMETORSZÁG**

Mikor történt az esemény (év-hónap)? **1944. OKTÓBER**

C, „Ő Főméltósága a Magyar Királyság Kormányzója és Ő Felsége [...] Királyának nevében a Királyi Régensek. Figyelembe véve a nemzeteik között örvendetesen fennálló jószomszedságon, őszinte megbecsülésen és kölcsönös bizalmon alapuló kapcsolatokat;

Óhajtvá, hogy kapcsolataiknak szilárd és tartós alapot adjanak; Abban a meggyőződésben, hogy a politikai, gazdasági és kulturális téren fennálló kölcsönös köteleknek megszilárdítása és szorosabbá tétele a két szomszédos ország érdekeit, valamint a Duna vidékének békéjét és jólétét fogják szolgálni; Elhatározták, hogy Barátsági Szerződést kötnek és ebből a célból meghatalmazottaikká kijelölték:

Ő főméltósága a [...] Kormányzója: gróf Csáky István magyar királyi titkos tanácsos, magyar királyi külügyminiszter úr Öngyméltóságát, Ő Felsége [...] Királyának nevében a Királyi Régensek: Alexandre Cincar-Markovic [...] királyi külügyminiszter úr Öngyméltóságát; Akik jó és kellő alakban talált meghatalmazásaik kicserélése után a következőkben állapodtak meg:

1. cikk. A Magyar Királyság és a [...] Királyság között állandó béke és örökös barátság fog fennállani.
2. cikk. A Magas Szerződő Felek egyetértéssel abban, hogy tanácskozni fognak mindazokban a kérdésekben, amelyek megítélésük szerint kölcsönös kapcsolataikat érinthetik.
3. cikk. A jelen Szerződés meg fog erősíteni és a megerősítő okiratok, mihelyt lehetséges, Budapesten ki fognak cseréltetni.

A Szerződés a megerősítő okiratok kicserélésének napján lép életbe. Aminek hitelül fent nevezett meghatalmazottak ezt a Szerződést pecsétjeikkel ellátva aláírták.

Kelt két eredeti példányban, Belgrádban, ezerkilencszáznegyven évi december hó 12. napján.”

Melyik két ország kötötte a fenti szerződést?

1, **MAGYARORSZÁG**

2, **JUGOSZLÁVIA**

Melyik évben? **1940**

Ki ő?

Magyar királyi titkos tanácsos: **GRÓF CSÁKY ISTVÁN**

Királyi külügyminiszter úr: **ALEXANDRE CINAR-MARKOVIC**

8. Melyik pártra igaz a megállapítás? (4 pont)

Bethlen István által létrehozott kormánypárt: **EGYSÉGES PÁRT**

Ez a párt szervezett tüntetést 1930. szeptember 1-jén:

SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT

Szálasi Ferenc volt a vezetője: **NYILASKERESZTES PÁRT**

A Tanácsköztársaság idején voltak hatalmon:

KOMMUNISTA PÁRT